

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חולין לה

עניין: קידוש על יי"ש פחות מרביעית

הר צבי או"ח ח"א ס"י קנט

דבר קידוש על יי"ש פחות מרביעית

במה שכתב כת"ר בענין אם מותר לקרש על יי"ש
בכוס פחות מרביעית.

הנה כת"ר הביא דברי הפמ"ג (א"א סימן ערב) דמכיון
דמברכים לאחריו ואוליגן בתר שיעור שתיה לרוב
בני אדם ה"ה דמקדשין. וכת"ר דוחה דברי הפמ"ג מדברי
המל"מ בהלכות ברכות (פ"ג) דלא אוליגן בתר דרך שתיה
של רוב בני אדם, שכתב שם לדחות דברי האומרים לענין
שתיית קפה שמברכים לאחריו אעפ"י שיש מתחלת השתיה
עד סוף השתיה יותר מכדי שתיית רביעית או יותר מכדי
אכילת פרס למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, משום שדרך
שתייתו בכך ומצטרף וכו', המל"מ דוחה שם דבריהם
מדברי הרמב"ם בהלכות שאר אבות הטומאה ספ"ח וכו'.
ולדעתי דינו של הפמ"ג אינו דומה לדינו של המל"מ, כי
דינו של המל"מ הוא לענין הפסק בשתיה שלא
שתה בבת אחת, ודינו של הפמ"ג הוא לענין שאצל רוב
בני"א הוא שיעור שתיה וכמו שאומר הט"ו.

ויתכן לומר דלענין הפסק דין צירוף י"ל דתליא בדין
התורה דאכילה בעינן כדא"פ וכמוש"כ בחולין (דף
לה ע"א) ואין שום אכילה כשיעור מצטרפת בין כוית
דכל איסורין, היבין ככותבת ליהיכ"פ ביותר מכדי אכילת
פרס, שכך נתנה תורה שיעור לשהיית אכילה בבית המנוגע
להרמב"ם בשתיה גמי בעינן שיהא בכדי שתיית רביעית
ולכן לא משגיגין אם יש בני אדם אפילו רובם נהגים
בהפסק, הדין של הפסק לא ישתנה ולא יצטרף, אבל בדין
יי"ש לקידוש סברת הט"ו הוא בסימן רי דאמרינן ושבעת
זו שתיה השיעור הוא בכל מה שהוא שבע.

וז"ל החת"ס או"ח (סימן נט): מדברי תוס' ישנים יומא
ריש פ"ד ממ"ש דאי היו שבעים מאכילה היו חוטפים
גי"כ ש"מ דכל אכילה שאדם שבע מאותה אכילה ע"י שמתברך
במעיו יוצא יד"ח כמו בכוית הוא דין חדש והסברא נותנת
כן שזה בכלל אכילה דקרא, ועיין ט"ו או"ח (סימן רי)
ומג"א פליג בסימן קצ ס"ק ד' ועיין עוד מ"ש בסימן ערב
סוף סק"ו, ע"כ. א"כ ביי"ש זהו שיעור שלם לכל אדם אף
שהוא פחות מרביעית שפיר י"ל דכמו דאוליגן לענין ברכה
אחרונה כפי הנהגה ברוב בני אדם, כן לגבי קדוש חשיב כמו
רביעית ממש, ואין ראייה מהמל"מ נגד דינו של הפמ"ג, ואף
שהמג"א חולק על הט"ו, הרי חולק הוא גם על הברכה
אחרונה וס"ל דלא פלוג בשיעורין, אבל למאן דס"ל דמברכין
ברכה אחרונה שוב לא תחלוק דהוי שיעור גמי לענין קדוש.
ובעיקר דברי הפמ"ג שהביא כת"ר עיין פמ"ג א"א (סימן
קצ אות ב) מוכיר דהט"ו בסימן רי כתב דיכול
לברך ברכה אחרונה על יי"ש שהוא פחות מכשיעור, ואומר
דספק ברכות להקל וכן הוא כופל דבר זה במקומות אחרים
בסימן ר"י, אבל דעת שאר אחרונים דאין לברך על יי"ש
פחות מרביעית.

פרי מגדים א"א ס"י רעב

ו שמוקדשין. עיין מ"א. פסחים ק"ז א' אמרימר לא היה לו יין להבדלה
ובת טווח, אלמא אע"פ שאין עכשיו, כיון שמזוי כל השנה כריך להדר אחריו.
ועל יין שרק הראה לסמין ער"א סעיף י"ג, דבעינן רוב רביעית היינו בלא
הפסק, כבסימן תע"ב במ"א אות י"א, ויין שרק אי אפשר לשמות קר. ועיין

ט"ז או"ח ס"י רי

רי (א) והשוותה פחות מרביעית. ו"א נראה לי דין שרק
שמדמינתו אינו בכלל זה, דבזה אי
אפשר לשמות רביעית הלוג שהוא
ז"ל (א) (ב) והשוותה פחות
משאר משקים א' (ג) מברך
זו המין (ד) ולאחריו אינו
וקים לומר שעל דבר שהוא
ענב או של רמון שמברכין
ו כוית י' לבך נבון ליהור
ותה מכויית: הנה (ה) (ו) ולא
העולם, ומו ראייה מריש פרק המזולא יין נשנה ע"ו, ט, דלמרינן שם,
יין כדי מוגיה, ומפרשין כדי רובע רביעית שאם ממוגנו יעמוד
על רביעית, והוא שיעור כוס של צרכה, ואמר רבא (שם ע"ו, ט) לענין
שנת כיון דבעינן מדי דחשיבא והא נמי חשיבא, פירוש דחשיב
לכרופי ביה מילא. הרי לפנינו אע"פ דאין שם רביעית, כיון דלא
למוזג צו מים עד רביעית. הכי נמי ציין שרק שאם שותה כדרך
שני אדם שותין צפעס אחד, או אפילו בשתי פעמים כשאין הפסק
צנייהס כשיעור שתיית רביעית, כדאיתא בסימן תר"צ (סעיף י'
דנהא מנטרפין צ' השמיות להדדי לכשיעור, ואז אע"פ שאין שם
רביעית הלוג מכל מקום כיון שראוי למוזג מים ושמה רביעית,
ואי אפשר לשמות רביעית לסתם אדם, קרינן ביה שפיר ושבעת
דגמיס מ. י. ונלאו הכי יש צד דבורא נפשות רבות (ג' אין כריך'
דהא המוספות נבמות לג, ב ד"ה צ"ח) מספקא להו צוה, וכל
לסמוך ולומר דהוה ליה כאלו שמה רביעית ציין שרק, ומייב צרכה
אחרונה כן נראה לענ"ד: (ב) שלא לאבוב בריה פחותה

משנה למלך הלכות ברכות פ"ג

פ"ג יב והשוותה פחות מרביעית וכו'. שמעתי צאומרים לי שעל שתיית הקאו"י מברכין לאחריו
ואע"פ שיש מתחלת השתיה עד סוף השתיה יותר מכדי שתיית רביעית או יותר
מכדי אכילת פרס למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, הכא משום דדרך שתייתו צ"ח ומצטרף אף
שיש יותר מכשיעור מתחלת שתייה ראשונה ע"ס שתייה אחרונה. ולי נראה דחילוק זה ליתיה וראיה
ממ"ש רבינו ז"ל בספ"מ מהלכות שאר אבות הטומאה ח"ל אשה שהיא ראשון לעומתה ומניקה את
בנה הרי הן עתה ולא גזרו עליו טומאה שאפילו תאמר שיען רביעית אפשר שיש מתחלה ועד סוף
יותר מכדי אכילת פרס שהרי אינו יונק צבת אחת והרי גבי יניקה שדרך שתייתו צ"ח ואפ"ה אמרו
שאם יש מתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת פרס אינו מצטרף וזה פשוט. (א"ה) עיין בספר שו"ר
כנה"ג ובני חייא ס' ר"ד והרמ"ז מהר"ס י' חניב בחידושו לפרק יום הכפורים (דף י"ב:): האריך
צוה ומסיק כדברי הרב המחבר שלא לברך יע"ש):

